

<http://dx.doi.org/10.16926/zc.2022.48.16>

Julia DZIWOKI

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie

Recenzja monografii Pana dr. Tomasza Andrzeja Nowaka pt. *Nekrologi „Gazety Radomskowskiej” (1920–1939), Radomsko 2023, ss. 91*

Dr Tomasz Andrzej Nowak jest absolwentem Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie; Wydział Filologiczno-Historyczny (dzisiaj Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie) w dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinie Historii. W roku 2013 obronił pracę doktorską pt. *Socjografia Wielunia w pierwszej połowie XVI w.* napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Stroynowskiego¹. Następnie kontynuował swoje zainteresowania w zakresie badań naukowych związanych z regionem ziemi radomszczańskiej i częstochowskiej.

Dlatego z zadowoleniem przyjąć należy wybór tematu przez pana dr. Tomasza Andrzeja Nowaka z zakresu badań regionalnych. Zaprezentowana praca jest odpowiedzią i cennym wypełnieniem luki w historiografii „*Ziemi Radomszczańskiej*” jako „*małej ojczyzny*”. Temat ten nie doczekał się dotąd naukowej syntezy, a niewątpliwie jest oczekiwany zwłaszcza w środowisku historyków regionu. Monografia ma więc z pewnością charakter prekursorski i uzupełnia dotychczasowy dorobek regionu w zakresie tematyki funeralnej².

Podkreślić należy, iż Autor ma ogromny dorobek naukowy z zakresu historii regionu³. Na uwagę zasługuje również różnorodne zaangażowanie w prace orga-

¹ <http://nauka-polska.opi.org.pl/dhtml/raporty/praceBadawcze?rtype=opis&lang=pl&objektId=283582> [dostęp:09.06.2022].

² Zofia Gzik, *Lapidarium na Starym Cmentarzu w Radomsku*, „Ochrona Zabytków” 1998, 51/1 (200), s. 53–56; Zofia Gzik, *Stary cmentarz w Radomsku*, Radomsko 2012, ss. 319, *Cmentarz Stary w Radomsku: fotografie*, red. Łukasz Walas, Jan Przepiórkowski, Czesław Polcyn, Radomsko 2014; Paweł Dudek, *Zapomniane cmentarz powiatu radomszczańskiego*, „Zeszyty Radomszczańskie: prace z dziejów Radomska i powiatu radomszczańskiego” 2021, t. 19, s. 309–340.

³ Tomasz Andrzej Nowak – w katalogu Biblioteki Narodowej w Warszawie można odnaleźć 17

nizacyjną, ale zgodne z profilem badawczym i doświadczeniem zawodowy. Pan dr Tomasz Andrzej Nowak jest dyplomowanym kustoszem w Dziale Historycznym Muzeum Regionalnego im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku⁴. Pan Doktor w 2005 roku był inicjatorem, założycielem i pierwszym przewodniczącym Koła Polskiego Towarzystwa Historycznego w Radomsku, a potem prezesem Oddziału PTH oraz redaktorem naczelnym „Zeszytów Radomszczańskich”⁵. Aktywnie również działa w Zarządzie Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego.

Podjęty temat w pełni został przebadany i uzasadniony w treści pracy. Temat ten wpisuje się także w modny i wciąż stosunkowo nowy nurt badań nad analizą nekrologów ukazujących się w prasie regionalnej. Autor również realizuje cykl wcześniej wydał już w 2019 roku *Nekrologi piotrkowskiego „Tygodnia” 1873-1906*⁶.

Cezury chronologiczne, nie budzą wątpliwości. Rok 1920 to początek wydawania *Gazety Radomskiej*, a w roku 1939 przestała się faktycznie ukazywać⁷.

Jak pisze Autor:

Wśród licznych gazet w międzywojennym Radomsku „Gazeta Radomska” ukazywała się najdłużej, właściwie przez cały czas istnienia niepodległego państwa⁸.

Bardzo istotną perspektywą nekrologów jest ukazanie - jak w soczewce życia codziennego - historii miasta, regionu, kraju i świata. W nekrologach można odnaleźć cały przekrój społeczny ówczesnego społeczeństwa jak np. mieszkańca Teodorowa Karola Zeller [nr 615], jak i Romana Dmowskiego polityka [nr 609], czy Wojciecha Korfantego [nr 621].

Plan monografii ułożony jest w sposób właściwy i logiczny. Składa się ze wstępu, nekrologów oraz indeksu osób. Treść zaprezentowana jest merytorycznie w porządku chronologicznym. Struktura formalna nie budzi żadnych zastrzeżeń, jest starannie przemyślana i merytorycznie uzasadniona.

Autor właściwie sformułował cel problemu badawczego we wstępie:

Przygotowując nekrologi zdecydowałem się na dokonanie swoistych regestów, zachowując wszystkie najważniejsze dane personalne zmarłej osoby oraz informacje o miejscu, dacie pogrzebu, uroczystości żałobnych (także nabożeństw rocznicowych). Często nekrologowi towarzyszyła notka biograficzna, więc podaję najważniejsze fakty z życiorysu. Niekiedy gazeta informowała o śmierci, która miała miejsce w ubiegłym tygodniu, kilka

monografii jego autorstwa oraz 76 artykułów naukowych. [https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,tomasz%20andrzej%20nowak%20\(1977-\)&tab=Library-Catalog&search_scope=NLOP_IJ_NZ&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0](https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,tomasz%20andrzej%20nowak%20(1977-)&tab=Library-Catalog&search_scope=NLOP_IJ_NZ&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0) [dostęp:09.06.2022].

⁴ <https://muzeum.radomsko.pl/kontakt/> [dostęp 09.06.2022].

⁵ <http://pthrad.ayz.pl/publikacje/> [dostęp 09.06.2022].

⁶ Tomasz Andrzej Nowak, *Nekrologi piotrkowskiego „Tygodnia” 1873–1906*, Radomsko 2019, ss. 108.

⁷ Tomasz Andrzej Nowak, *Z dziejów prasy lokalnej w Radomsku*, „Zeszyty Radomszczańskie” 2020, t. 18, s. 65–67.

⁸ Tomasz Andrzej Nowak, *Nekrologi „Gazety Radomskiej” (1920–1939)*, Radomsko 2023, s. 6.

dni temu, czasami wskazując miniony dzień tygodnia, np. w ubiegły piątek. Wówczas staram się podać orientacyjną datę dzienną lub miesiąc. Nie zawsze da się jednak określić je precyzyjnie, każdą wątpliwość zaznaczam znakiem zapytania (?).

Autor skrupulatnie przeanalizował 19 roczników *Gazety Radomskiej* i odnalazł oraz opracował 623 nekrologii. Indeks osób jest jednak szerszy, gdyż np. w dwóch nekrologach nr 331 i 467 są informacje o dwóch, a nawet trzech osobach.

Nekrologii rozpoczyna strona zawierająca skany klepsydr ilustrujące publikacje na łamach *Gazety*, które uzupełniają narracyjną część pracy i egzemplifikują zaprezentowane w monografii treści. Stanowią także potwierdzenie wnikliwej kwerendy Autora.

Autor z wielką wnikliwością zaprezentował podjęty temat, dlatego publikacja będzie miała duże znaczenie dla jego „małej Ojczyzny”.